

GREENPORT
West-Holland

ENERGIEAKKOORD GREENPORT WEST-HOLLAND 2021-2025

GREENPORT
West-Holland

Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe EnergieAkkoord Greenport West-Holland 2020-2025. Dit nieuwe akkoord is een voortzetting van het EnergieAkkoord uit 2017 en vloeit voort uit de afspraken in het Klimaatakkoord.

De glastuinbouw heeft nog steeds de ambitie en de wil om in 2040 klimaatneutraal te zijn en neemt daarmee haar verantwoordelijkheid. Ik merk dat dagelijks en dat is mooi om te zien. Maar de sector kan dat niet alleen. Er zijn veel partijen nodig om de ambities ook om te zetten in daden. Warmtecoöperaties, kennisinstellingen, energiebedrijven, brancheorganisaties, overheden en vele andere partijen zijn nodig om te komen tot uitvoering. Gelukkig zie ik ook dat er breed draagvlak is om de ambities om te zetten naar concrete uitvoering. Dit EnergieAkkoord legt de verbinding tussen de partners.

De afgelopen jaren is al veel bereikt. Dat vergeten we zo nu en dan. Een groot aantal geothermiebronnen is geboord en levert duurzame warmte aan vele hectares glastuinbouw. De komende jaren worden dat er nog veel meer. We staan klaar om restwarmte te ontvangen. De verbinding met woonwijken wordt steeds vaker gemaakt. Ook weten we met slimme innovaties het verbruik van energie elk jaar nog omlaag te krijgen. En lokaal hebben tuinders de handen ineengeslagen in Warmtecoöperaties om gebiedsgericht te kijken naar collectieve oplossingen. Dat zijn mooie stappen waar we trots op moeten zijn.

Zoals voorspeld hebben we ook te maken met tegenslagen. Niet alle maatregelen van de rijksoverheid ondersteunen de ambities om de energietransitie in de glastuinbouw door te zetten. Dat werkt frustrerend. Dit weerhoudt ons er niet van om juist dan gezamenlijk op te trekken en ambities te tonen. Ook in deze moeilijke tijden van de COVID-pandemie blijft de glastuinbouw positief en vooruitdenken. Dit waardeer ik enorm.

Ik zie veel betrokkenheid en enthousiasme om de schouders eronder te zetten en door te pakken. De eerste stap is de afgelopen jaren gezet. De komende jaren gaan we gezamenlijk door om de volgende stappen te zetten en samen onze Gebiedsvisie door te ontwikkelen en te realiseren. Op weg naar een klimaatneutrale glastuinbouw in 2040.

Ik nodig iedereen die een bijdrage wil leveren daarom uit om aan te sluiten bij dit akkoord.

Frank van Kuppeveld
Ambassadeur EnergieAkkoord
Greenport West-Holland

GREENPORT
West-Holland

Inhoudsopgave

1. Nieuw EnergieAkkoord	4
2. Uitvoering op weg naar klimaatneutraal	6
3. Samen Greenport West-Holland	9
4. Aan het werk.....	11
5. Hoe te bereiken.....	15

GREENPORT
West-Holland

Nieuw EnergieAkkoord

Voor u ligt het nieuwe EnergieAkkoord Greenport West-Holland 2021-2025. De afspraken die we nu maken, zijn in hoofdlijnen een voortzetting van de afspraken die wij met elkaar maakten in het EnergieAkkoord Greenport Westland-Oostland in 2017¹. De tijd heeft sindsdien allerminst stilgestaan. Belangrijkste wijziging is dat de afspraken over de reductie van CO₂ zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord (2019). Hierin zijn voor de glastuinbouwsector specifieke doelstellingen opgenomen. De glastuinbouwsector staat ook achter dit akkoord. De sector kan onder voorwaarden een grote bijdrage leveren om de doelstellingen te halen en ziet kansen om onderdeel uit te maken van integrale energiesystemen in de stedelijke omgeving. De glastuinbouw is trendsetzend, toonaangevend en (inter)nationaal een voorbeeld voor succesvolle energietransitie. Daarnaast is in 2019 het Nationale Tuinbouwakkoord ondertekend waarin de sector met de Rijksoverheid afspraken heeft vastgelegd over de ontwikkeling van de sector. Voor de route naar een klimaatneutrale tuinbouw wordt hierin aangesloten bij het Klimaatakkoord. Het EnergieAkkoord van 2017 heeft zijn werk gedaan en zijn meerwaarde bewezen. Dit nieuwe EnergieAkkoord gaat verder op de ingeslagen weg, vanuit de nieuwe inzichten en afspraken die zijn gemaakt.

Gebiedsvisie Energietransitie Glastuinbouw

De basis van dit akkoord is de 'Gebiedsvisie Energietransitie Glastuinbouw' (bijlage 1) van Greenport West-Holland; deze maakt integraal onderdeel uit van dit EnergieAkkoord. De Gebiedsvisie is het nieuwe startpunt. De Gebiedsvisie kent een horizon van 2030 met een doorkijk naar klimaatneutraal in 2040. Voor dit EnergieAkkoord kiezen we voor een looptijd tot en met 2025 met de intentie om het daarna te verlengen tot en met 2030. Het EnergieAkkoord toont de bereidheid van onze partners om gezamenlijk de schouders eronder te zetten en de Gebiedsvisie tot uitvoering te brengen.

Partners maken het akkoord

De energietransitie is geen gemakkelijke opgave. Het is een proces van een lange adem. We komen ongetwijfeld nog een grote verscheidenheid aan problemen en belemmeringen van uiteenlopende aard tegen. We zien het als een uitdaging om onze inspanningen te richten op het oplossen van de problemen. Daarvoor hebben we alle partners binnen de Greenport West-Holland nodig. En dat niet alleen: ook andere partijen in de regio, als ook op landelijk niveau, moeten grote inspanningen leveren om de doelstellingen die zijn afgesproken in het Klimaatakkoord te halen.

Met de Gebiedsvisie in de hand gaan we met elkaar aan de slag om uitvoering te geven aan de route naar klimaatneutraal, die daarin is opgenomen. In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat hierover op 1 januari 2021 concrete afspraken zijn gemaakt. Dit EnergieAkkoord legt de afspraken over onze rol en over wat wij vanuit de organisatie van Greenport West-Holland de komende jaren gaan doen vast, om alle partners binnen het akkoord een bijdrage te kunnen laten leveren.

¹ Verlenging van het EnergieAkkoord is mogelijk op basis van artikel 11.

GREENPORT
West-Holland

Om duidelijkheid en scherpte te krijgen op de wijze waarop het EnergieAkkoord functioneert, introduceren wij 5 programmalijnen waarbinnen onze werkzaamheden vallen. De essentie is - nog meer dan in 2017 - dat wij met het EnergieAkkoord partijen bij elkaar brengen en projecten initiëren om de krachten te bundelen. Wij coördineren, faciliteren, stimuleren, monitoren en signaleren daar waar nodig is in de uitvoering van de Gebiedsvisie. We zien partijen nu al gemotiveerd en doordacht werken aan de energietransitie. We zijn ervan overtuigd dat we samen in staat zijn om knelpunten en belemmeringen weg te nemen. De glastuinbouwsector heeft sinds 1990 al een forse inspanning geleverd om de emissies van CO₂ met succes te laten dalen. In 2016 was 17% van de warmte in de glastuinbouw in Greenport West-Holland vrij van CO₂-emissie. De CO₂-emissie was in 2016 ongeveer 2,8 Mton. Een vertaling van de afspraken in het Klimaatakkoord betekent dat de uitstoot van CO₂ in onze regio terug moet zijn gedrongen tot 1,1 Mton in 2030. We moeten dus versnellen om dat doel te halen.

De glastuinbouwsector is primair verantwoordelijk voor de verduurzaming, maar kan dit niet alleen bereiken. Dit EnergieAkkoord 2021-2025 vervult daarom een belangrijke rol om die versnelling in gang te zetten. Het bindt partijen, het biedt een podium voor afstemming en verrijking en fungeert als kweekvijver voor nieuwe kansrijke initiatieven. Onder de vlag van dit EnergieAkkoord kunnen we ook anderen meenemen en uitnodigen om deel te nemen, dan wel hun steentje bij te dragen in het bereiken van de klimaatdoelstellingen. Door aansluiting van zoveel partners bij dit EnergieAkkoord 2021-2025 voelen we ons gesterkt dat we de ambities kunnen halen.

Kansen en bedreigingen

Ontwikkelingen in de maatschappij en in onze sector zijn van grote invloed op de mogelijkheden voor gebieden en individuele bedrijven om stappen in de energietransitie op te pakken en te realiseren. Om een beeld te krijgen van dat speelveld, is een beeldvormend overzicht opgesteld van sterktes en zwaktes en van kansen en bedreigingen voor de Energietransitie Glastuinbouw in Greenport West-Holland vanuit het perspectief van de sector (bijlage 2).

GREENPORT
West-Holland

Uitvoering op weg naar klimaatneutraal

Onze opdracht

Greenport West-Holland haakt aan bij de afspraken die gemaakt zijn in het Klimaatakkoord en het Tuinbouwakkoord. In deze akkoorden zijn afspraken vastgelegd tussen het Rijk en de Greenports over hoe we via een gebiedsgerichte aanpak toewerken naar klimaatneutrale Greenports.

Wij, partners van het EnergieAkkoord van de Greenport West-Holland, werken samen in de uitvoering om de afgesproken doelen van CO₂-emissiereductie te behalen. Wij mobiliseren medeoverheden, het bedrijfsleven, kennispartijen en andere partijen om de krachten te bundelen en in de volle breedte toe te werken naar de versnelling van de energietransitie in onze Greenport.

Doel EnergieAkkoord

Het EnergieAkkoord Greenport West-Holland 2021-2025 heeft tot doel om te komen tot doorontwikkeling, uitvoering, coördinatie en monitoring van de Gebiedsvisie Energietransitie Glastuinbouw Greenport West-Holland. In dit EnergieAkkoord leggen we vast wat hoe we dit als netwerkorganisatie willen bereiken en welke middelen we daarvoor beschikbaar stellen. De Gebiedsvisie is een uitwerking van het Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om in stappen toe te werken naar een klimaatneutrale Glastuinbouw in 2040. Dit is alleen mogelijk als aan een aantal randvoorwaarden is voldaan. Wij, de partners van het EnergieAkkoord committeren ons aan de Gebiedsvisie en beschouwen het EnergieAkkoord van Greenport West-Holland als het gezamenlijk platform dat de rol heeft om het proces van de doorontwikkeling en uitvoering van de Gebiedsvisie te organiseren.

De rol van het EnergieAkkoord

Dit EnergieAkkoord gaat uit van de kracht van samenwerken. Dit was ook de kracht van het vorige EnergieAkkoord. We, de partners die dit akkoord hebben ondertekend, hebben iedereen in de keten nodig om te werken aan het doel om te komen tot CO₂-reductie in 2030 en zicht te houden op een klimaatneutrale Glastuinbouw in 2040. We maken geen onderscheid tussen partners. Kennisinstanties, gemeenten, provincie, energie- en infrastructuurbedrijven en alle andere overige partijen die een bijdrage willen leveren, maar bovenal de tuinbouwbedrijven zelf, zijn allemaal nodig om stappen voorwaarts te zetten. Ieder vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. Daar spreken we elkaar ook op aan. We zijn een netwerkorganisatie, die partijen verbindt en stimuleert om ze samen te laten werken. Om krachtig samen te werken, stellen we een regisseur aan en zorgen samen met andere partijen dat de Warmtecoöperaties effectief ondersteuning krijgen.

De rol van dit EnergieAkkoord is het faciliteren van partners bij de uitvoering van de opgave en waar nodig project overstijgende acties te ondernemen. Als wij, als uitvoeringsorganisatie van het Klimaatakkoord, zelf zaken oppakken, is dit met het oog op het mobiliseren van partners om de actie verder te brengen. Wij leggen verbindingen daar waar het nodig is. We stimuleren kennisuitwisseling. Wij stemmen regelmatig af met het landelijke Transitiecollege Energie Glastuinbouw. Wij houden de vinger aan de pols als het gaat om de voortgang. De kracht van dit akkoord is dat wij met zijn allen onze schouders er onder willen zetten. Vanuit de coördinerende rol van het

GREENPORT
West-Holland

EnergieAkkoord zullen we in gesprek gaan met partners om zo nodig bij te sturen of hen te ondersteunen in de uitvoering.

Partners kunnen ons aanspreken op onze rol en de uitvoering daarvan. Bij het hoofdstuk “Programmalijnen” is onze rol met de bijbehorende resultaten uitgewerkt. Kern van onze activiteiten bestaat uit het stimuleren en verbinden van partners gericht op de uitvoering van de doelen die in de Gebiedsvisie zijn vastgelegd. Als in gebieden geen of onvoldoende voortgang is, gaan we in overleg om te kijken wat nodig is om zaken vlot te trekken.

Partners dragen dit akkoord

Wij, partners van dit EnergieAkkoord Greenport West-Holland, onderschrijven de Gebiedsvisie en nemen de verantwoordelijk om ons aandeel in de Gebiedsvisie te realiseren en om vanuit onze individuele verantwoordelijkheid krachtig samen te werken met stakeholders in de energietransitie in Greenport West-Holland. Hier zijn wij ook op aan te spreken.

De onderstaande clusters van partners hebben de volgende verantwoordelijkheid:

Warmtecoöperaties²: Wij stellen in samenwerking met andere stakeholders een visie op voor de route naar klimaatneutraal en maken uitvoeringsplannen op voor de 1ste fase tot 2030.

Brancheorganisatie: Wij behartigen de belangen voor de verduurzaming van de glastuinbouwbedrijven en leveren ondersteuning bij het opstellen van visie en plannen. Daarnaast hebben wij een signalerende en agenderende functie en voeren de lobby uit voor het oplossen van knelpunten.

Overheden: We zullen voorwaardenscheppend en faciliterend een bijdrage leveren aan doorontwikkeling en de uitvoering van de Gebiedsvisie. Dit doen wij in nauwe samenwerking met de Warmtecoöperaties en andere partners. Samen met de Warmtecoöperaties stellen we een visie op voor het klimaatneutraal maken van de glastuinbouwgebieden en maken met hen uitvoeringsplannen op voor de 1ste fase tot 2030. We zorgen voor de verankering van de visie en uitvoeringsplannen voor de duurzame energievoorziening en de modernisering in onder meer Regionale Energiestrategie, omgevingsvisies, RO-beleid en vergunningenbeleid.

Kennisinstellingen: Wij ontwikkelen kennis en zorgen voor valorisatie van de kennis, met name op de behoeften aan kennis zoals geschetst in de Gebiedsvisie. Daarnaast zorgen wij actief voor het delen van kennis en zoeken actief verbinding en samenwerking met andere partners waardoor kruisbestuiving mogelijk is.

Energiebedrijven: Wij ontwikkelen plannen voor nieuwe duurzame energieproductie en voor benodigde infrastructuur voor warmte, elektriciteit en CO₂ en zullen economische uitvoerbare projecten binnen de uitvoeringsplannen oppakken en werken daarbij nauw samen met Warmtecoöperaties en andere stakeholders.

² In dit akkoord gebruiken we de term Warmtecoöperaties voor alle samenwerkingsverbanden van tuinders op het gebied van energie in een (deel)gebied.

GREENPORT West-Holland

Overige partners: Wij spelen een rol in de duurzame ontwikkeling van Greenport West-Holland en dragen de glastuinbouw een warm hart toe en zullen waar gewenst en mogelijk een positieve bijdrage leveren aan het versnellen van de energietransitie in de glastuinbouw.

Ambassadeurs: Wij individuele tuinderondernemingen onderschrijven dit EnergieAkkoord en dragen dit akkoord uit zowel naar sectorgenoten als binnen en buiten onze Greenport West-Holland.

Huidige partners

AgroEnergy,
Ammerlaan the Green Innovator,
Anthura,
Bedrijvenvereniging Noukoop Balijade,
Bunnik Plants,
DAGO,
De Haagse Hogeschool,
Delphy Improvement,
Duijvestijn Tomaten,
Dunea,
Duurzaam Voorne/Hydreco GeoMEC BV,
Energie Bedrijf Overbuurtsche Polder,
ETP,
Evides,
Gasunie,
Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard,
Gemeente Brielle,
Gemeente Lansingerland,
Gemeente Midden-Delfland,
Gemeente Pijnacker-Nootdorp,
Gemeente Westland,
Gemeente Westvoorne,
Gemeente Zuidplas,
Glastuinbouw Nederland,
Glastuinbouw Nederland – programma Kas als
Energiebron,

Glastuinbouw Nederland Westland,
Havenbedrijf Rotterdam,
Koppert Cress,
LTO Noord Fondsen,
OCAP,
Provincie Zuid-Holland,
Rabobank Midden Zuid-Holland,
Rabobank Westland,
Royal FloraHolland,
Stichting Greenport West-Holland,
Telersvereniging Prominent,
TU Delft (faculteit 3mE),
Uniper,
WageningenUR Glastuinbouw,
Warmtecoöperatie Aardwarmte Vogelaer B.V.,
Warmtecoöperatie Geo4Energy,
Warmtecoöperatie Geopower Oudkamp,
Warmtecoöperatie Kralingerpolder,
Warmtecoöperatie Noordpolder,
Warmtecoöperatie Polanen,
Warmtecoöperatie Trias,
Warmtecoöperatie Wilgenlei,
Warmtecoöperatie Wippolderlaan,
Warmtecoöperatie Zuidplas,
Westland Infra,
Westlandse Warmtecoöperaties.

GREENPORT
West-Holland

Samen Greenport West-Holland

EnergieAkkoord 2017-2020

Dit EnergieAkkoord borduurt voort op het EnergieAkkoord dat in oktober 2017 is ondertekend door 36 partijen (bedrijfsleven, onderwijs/onderzoek en overheid) met als doel om de energietransitie in de Greenport een impuls te geven. In 2019 hebben nog 13 nieuwe partners zich aangesloten bij het EnergieAkkoord. Door het bundelen van krachten en het bieden van gerichte steun aan projecten op het vlak van energietransitie in de Greenport, is tot nu toe gewerkt om een klimaatneutrale tuinbouwsector dichterbij te brengen. Het akkoord is jaarlijks omgezet naar een concreter werkprogramma. De partners hebben aangegeven om het ook de komende periode belangrijk te vinden om (intensief) samen te blijven werken. Het vergroten van de samenhang tussen projecten en de overdracht van kennis zal daarbij nadruk moeten krijgen in de komende periode van dit EnergieAkkoord.

Greenport West-Holland

Het grootste glastuinbouwgebied in Nederland bevindt zich in de Greenport West-Holland. Met een glastuinbouwareaal van 4.468 hectare levert deze Greenport een aanzienlijke bijdrage aan de regionale en (inter)nationale economie. In de Greenport is de gehele tuinbouwketen aanwezig: van productie, handel, veredeling, kennisinstellingen en logistiek rondom de veilingen tot marketing, et cetera. Dit maakt het netwerk krachtig. De ruimtelijke druk op het glastuinbouwareaal in onze verstedelijkte regio is groot. We zien vooral een doorgaande modernisering naast enige sanering van het glasareaal. De verwachting is dat bij een gematigd economisch scenario het areaal krimpt tot ongeveer 4.000 hectare in 2030 (WeCR 2019). We zien volop mogelijkheden voor verdere integratie van de energiesystemen in de tuinbouw met die van de bebouwde omgeving. De geothermiepotentie en de nabijheid van veel restwarmte maakt dat de verduurzaming van de glastuinbouw mogelijk is.

Gebiedsvisie Energietransitie Greenport West-Holland

De Gebiedsvisie zet in op de aanleg van gebiedsdekkende warmtenetten gevoed door lokale duurzame bronnen en restwarmte via een hoofdtransportnet warmte. De beschikbaarheid van voldoende externe CO₂ vanuit het OCAP-netwerk is een basisvoorwaarde voor deze ontwikkeling. Voor al deze zaken stellen wij per deelgebied een visie op voor de route naar klimaatneutraal, inclusief voor de eerste jaren een concreet uitvoeringsplan.

Ook voor de glastuinbouwsector geldt het adagium van besparen. In het laatste decennium is al volop ingezet op besparing en verduurzaming. Veel telers hebben al in hun bedrijf geïnvesteerd in besparing (Het Nieuwe Telen) en verduurzaming (WKO, geothermie, biomassa). De Gebiedsvisie stelt vast dat er door de ruimtelijke druk weinig ruimte is voor nieuw glas, de modernisering van het areaal doorgaat en dat er in transformatiegebieden sprake is van sanering van glasareaal. Door onder meer modernisering van glas is energiebesparing te realiseren. De nauwe verwevenheid met het stedelijk gebied maakt dat er volop mogelijkheden zijn voor verdere integratie van de energiesystemen in de tuinbouw met die van de omgeving.

De afgelopen jaren zijn krachtige samenwerkingsverbanden in het Westland en Oostland tot stand gekomen. Nieuwe Warmtecoöperaties zijn opgericht en via Warmte Systeem Westland, Warmte Samenwerking Oostland en Duurzaam Voorne is het streven een regionaal warmtenet te realiseren gebaseerd op diverse lokale bronnen. Deze lokale netten sluiten uiteindelijk aan op het regionale hoofdtransportnet.

GREENPORT West-Holland

Naast de inzet van duurzame alternatieven voor het verwarmen van de glastuinbouw, zetten wij ook nadrukkelijk in op besparing van gebruik warmte, elektriciteit en CO₂. De Gebiedsvisie gaat ervan uit dat voor een klein deel van de elektriciteitsbehoefte zon- en incidenteel windenergie is op te wekken. Veruit het grootste deel van het gebruik van duurzame elektriciteit bestaat uit inkoop. Partners zetten zich in om zo snel mogelijk over te schakelen op groene stroom.

De gemeenten en de provincie hebben een cruciale rol in het aanjagen en mogelijk maken van de energietransitie lokaal, maar ook in regionaal verband. De Gebiedsvisie levert input voor de gemeentelijke Transitievisies Warmte. Hierdoor krijgt de Gebiedsvisies een borging in Transitievisies Warmte en de RESsen.

Klimaatakkoord

De doelstellingen van het EnergieAkkoord zijn afgeleid van het landelijk Klimaatakkoord. In dit Klimaatakkoord zijn expliciet afspraken opgenomen over de glastuinbouw. Zo heeft de glastuinbouwsector zelf aangegeven onder een aantal voorwaarden in 2040 klimaatneutraal te willen zijn en de CO₂-emissie in 2030 te kunnen beperken tot 2,2 Mton op nationaal niveau. De ambitie voor de CO₂-emissie in Greenport West-Holland komt daarmee voor 2030 op ca 1,1 Mton CO₂. Deze afspraken en doelen zijn voor dit EnergieAkkoord leidend.

Tabel data

Areaal:	4.468 hectare
Aantal bedrijven:	1.148 (2016)
Warmtevraag:	34.300.000 GJ (2019)
CO ₂ -vrije warmte:	17% (2016)
Elektraverbruik:	3.380.000 MWh
CO ₂ -uitstoot:	2,8 Mton (2016)
CO ₂ levering:	520 kTon (2016)

GREENPORT
West-Holland

Aan het werk

Programmalijnen

Vanuit dit EnergieAkkoord zet de uitvoeringsorganisatie van het EnergieAkkoord in om de uitvoering van de Gebiedsvisie Greenport West-Holland vorm te geven op vijf programmalijnen. Binnen deze programmalijnen vinden de concrete activiteiten plaats. Door programmalijnen te benoemen, willen we scherpte en duidelijkheid aanbrengen in de activiteiten en duidelijker aangeven waar het EnergieAkkoord over gaat en waar de organisatie op aan te spreken is.

Programmalijn 1: Partijen verbinden en projecten initiëren

We verbinden partijen zodat zij afspraken maken over de uitvoering van de Gebiedsvisie. De werkzaamheden binnen deze programmalijn zijn hierop in eerste instantie gericht, maar lopen ook door in de periode tot 2025. Dit vanuit de verwachting dat veranderingen nieuwe inzichten en inzet vanuit het EnergieAkkoord vergen. Onze activiteiten bestaan uit:

- komen tot concrete acties op die terreinen vanuit de Gebiedsvisie waar nog geen of onvoldoende initiatieven en/of projecten zijn belegd;
- verbinden van partijen als dat niet vanzelf gaat;
- faciliteren van partners met een hulpvragen;
- tijdelijke inspanning leveren in een startend project, gericht op het verbinden van partijen die project verder kan brengen;
- inspanning leveren voor cofinanciering van een project;
- ondersteunen van initiatieven voor herstructurering;
- stimuleren duurzame inkoop van warmte, elektriciteit en CO₂.

Resultaat 2025:

- partijen in Greenport werken samen aan de realisatie van onderdelen in de Gebiedsvisie.

Programmalijn 2: Kennis delen

Binnen de programmalijn Kennis delen werkt het EnergieAkkoord aan het verbinden, versterken en ontwikkelen van kennis rondom de energietransitie. Doel is om de kennisuitwisseling te verbeteren, waardoor partners sneller van elkaar kunnen leren, fouten niet twee keer worden gemaakt worden en de energietransitie sneller verloopt. Het gaat daarbij ook om ontwikkelingen op het gebied van de Energietransitie buiten onze Greenport naar toepassing in de glastuinbouw te krijgen. We sluiten aan bij het programma Kas als Energiebron en de partners zoals de Wageningen Universiteit Research (WUR). De kennisdeling ondersteunt de gebiedsaanpak door onder meer aan te sluiten aan bij de specifieke kenmerken en behoeften van het gebied. Onze activiteiten bestaan uit:

- het maken van afspraken met programma Kas als Energiebron en de Kennisinstellingen over de inzet van hen voor, op maat geschreven, kennisverspreiding/ontwikkeling binnen de Greenport West-Holland;
- betrekken van partijen binnen en buiten Greenport West-Holland om nieuwe en waar nodig voor specifieke gebied benodigde kennis, primair gericht op tuinders, in te brengen;
- opzetten van de netwerkorganisatie van de Greenport West-Holland als platform om kennis te delen;

GREENPORT
West-Holland

- ondersteuning leveren bij opschalen van innovaties naar praktijkvoorbeelden om nieuwe kennis te ontwikkelen en te delen;
- nieuwe ontwikkelingen in de gaten houden en hierop acteren;
- organiseren van kennisbijeenkomsten met speciaal thema.

Resultaat 2025:

- partijen hebben kennis van en verdiepen zich in innovatieve technieken en manieren om Gebiedsvisie te realiseren;
- betrokken bij opschalen van 1 (2 of 3) innovaties per jaar naar praktijkvoorbeelden;
- ondernemers kennen de opties en zetten stappen om hun eigen bedrijf en het gebied klimaatneutraal te maken.

Programmalijn 3: Signaleren en monitoren

Wij werken met de ontwikkelde gebiedsmonitoringssystematiek. Dit vindt plaats in nauwe samenhang met de landelijke gebiedsmonitoring vanuit het Transitiecollege Kas als Energiebron 2.0. Ondanks dat de cijfers veelal pas na twee jaar beschikbaar komen voor de monitor is dit wel een goede graadmeter wat de stand van zaken is. Naast het uitvoeren van de monitor, blijven wij in gesprek met alle partners om knelpunten in een vroeg stadium te signaleren. Vervolgens zoeken we het juiste adres waar het knelpunt is op te lossen. Aangezien de energietransitie constant in ontwikkeling is, is het noodzakelijk dat we de ontwikkelingen goed volgen en hier eventueel nieuwe acties op zetten. Doel is dat we goed kunnen volgen of onze activiteiten ook daadwerkelijk leiden tot reductie van CO₂, en zo nodig bij kunnen sturen. De activiteiten zijn:

- onze partners minimaal 1 keer per jaar spreken over de voortgang van hun activiteiten ten behoeve van de Gebiedsvisie;
- regelmatig onderhouden van contacten met en rapporteren aan het Landelijke Transitiecollege Kas als Energiebron;
- monitoren van de visievorming en uitvoeringsplannen door Warmtecoöperaties in afstemming met gemeenten;
- het aggregeren van de plannen per Warmtecoöperatie en beoordelen of het totaal op koers zit voor de doelen 2030 zoals omschreven in de Gebiedsvisie;
- signaleren en verwoorden van knelpunten in projecten en bespreekbaar maken mogelijke knelpunten bij de betrokken partners;
- knelpunten adresseren bij de juiste partijen;
- prioriteit geven aan oplossing van het knelpunt van onrendabele toppen in de financiering van warmtenetten;
- waar mogelijk zelf procedures versnellen en belemmeringen wegnemen;
- organiseren van de cijfermatige monitoring.

Resultaat 2025:

- de gebiedsmonitor uitgevoerd in 2021 (over 2019), 2023 en 2025;
- de knelpunten zijn jaarlijks in een notitie vastgelegd;
- knelpunten zijn door ons geadresseerd aan de juiste partijen.

GREENPORT
West-Holland

Programmalijn 4: Communiceren

Vanuit onze partners en binnen de gehele Greenport bestaat de wens om op gezette tijden over de voortgang van het EnergieAkkoord te communiceren. Niet alleen binnen de Greenport, maar vooral ook naar buiten, naar politiek en maatschappij. Dat is een belangrijke manier om meer draagvlak en faciliterend beleid op rijksniveau te verkrijgen. Via nieuwbrieven en bijeenkomsten blijven partijen betrokken en geïnformeerd over de voortgang. Het doel is om die betrokkenheid te houden. Onze activiteiten binnen deze programmalijn zijn:

- algemene communicatie over de voortgang van dit EnergieAkkoord naar partners;
- de concrete projecten en innovatieve toepassingen op nationaal niveau etaleren en de betekenis van de energietransitie in de glastuinbouw voor de stedelijke omgeving duidelijk maken
- platform bieden voor afstemming en uitwisseling van ervaringen;
- communiceren over de voortgang van de activiteiten binnen dit Energieakkoord en de vordering van de doorontwikkeling en realisatie van de Gebiedsvisie naar partijen buiten Greenport West-Holland;
- op de website van de Greenport West-Holland houden we een actuele lijst van gerealiseerde en geplande projecten bij die een belangrijke bijdrage vormen in de uitvoering van de Gebiedsvisie;
- input leveren aan lokale, regionale en rijksplannen en -visies t.a.v. energietransitie;
- communiceren over resultaten uit programma Kas als Energiebron;
- delen van kennis over inkoop van groene stroom door individuele glastuinbouwbedrijven;
- jaarlijks netwerkevent "Meet & Greet Energie" organiseren.

Resultaat 2025:

- 4 keer per jaar versturen van een nieuwbrief;
- buiten de Greenport is het verduurzamingsplan Greenport West-Holland bekend en opgenomen in de plannen.

Programmalijn 5: Ondersteunen Warmtecoöperaties

We zetten onze werkzaamheden voor de Warmtecoöperaties voort^{3*}. De afgelopen jaren zijn binnen Greenport West-Holland meer dan 10 nieuwe samenwerkingsverbanden tussen tuinders tot stand gekomen. Verder zijn bij eerder gevormde collectieven rond energie, vorderingen gemaakt om de ambities rond energietransitie in te vullen. In essentie richten we ons binnen deze programmalijn op:

- initiatieven om tot collectieven te komen waar die nog niet zijn;
- praktische ondersteuning voor deze nieuwe Warmtecoöperaties en andere samenwerkingsverbanden van tuinders op de verduurzaming van de warmte-, elektriciteitsvraag, CO₂ en besparing van de energievraag;
- meedenken en organiseren van strategische keuzes en beslissingen van Warmtecoöperaties;
- ondersteunen door input te leveren aan elke Warmtecoöperatie om te komen tot een gedragen routeplan ontwikkelen naar klimaatneutraal;
- Warmtecoöperaties ondersteunen in processen met mogelijke samenwerkingspartners;
- besluitvormingsproces binnen Warmtecoöperaties (helpen) organiseren;
- externe kennis inbrengen binnen Warmtecoöperaties.

³ Afhankelijk uitkomst van landelijke evaluatie die van okt-dec 2020 loopt

GREENPORT
West-Holland

Resultaat 2025:

- binnen het werkingsgebied van Greenport West-Holland is sprake van een 100% dekking van Warmtecoöperaties;
- elke Warmtecoöperatie heeft samen met de gemeente een uitgewerkt en gedragen visie op de route naar klimaatneutraal;
- elke Warmtecoöperatie vertaalt de visie jaarlijks naar concrete activiteiten;
- elke Warmtecoöperatie heeft met stakeholders waar mogelijk afspraken gemaakt over de uitvoering van het routeplan en haar activiteiten.

GREENPORT
West-Holland

Hoe te bereiken

Netwerkorganisatie en besturing

We werken samen in een netwerk. Van elke partner verwachten we dat ze zelf ook de verantwoordelijkheid neemt en een bijdrage levert. Uiteindelijk gaat het erom de glastuinbouwbedrijven in de juiste positie te brengen, zodat het bedrijf ook bedrijfseconomisch de besluiten kan nemen om CO₂-reducerende maatregelen te nemen. We werken samen op basis van gelijkwaardigheid, waarin teams met specifieke kennis of verantwoordelijkheden in wisselende samenstellingen werken aan de uitvoering van onderdelen van de Gebiedsvisie.

Dit EnergieAkkoord is onderschreven door 49 partners. Het EnergieAkkoord kent een coördinator die door de Provincie Zuid-Holland voor 0,5 fte ter beschikking wordt gesteld. Om de inhoudelijke werkzaamheden uit te voeren en activiteiten vorm te geven, stellen we een programmaregisseur aan voor 0,6 fte. De programmaregisseur voert dit EnergieAkkoord uit, met uitzondering van de ondersteuning van de Warmtecoöperaties. Voor die taak is een speciale adviseur werkzaam voor 0,8 fte. De regisseur is primair verantwoordelijk voor het verbinden en aanjagen van de activiteiten en is onafhankelijk. De programmaregisseur is de spil in de organisatie. Hij/zij onderhoudt de contacten, verbindt, signaleert, monitort, et cetera. De programmaregisseur werkt onder aansturing van een stuurgroep. De stuurgroep bestaat uit een brede vertegenwoordiging vanuit de cluster van partners. Zij zullen het jaarprogramma, de projectvoorstellen en de bijbehorende begroting accorderen. Het jaarprogramma beschrijft per activiteit welke partijen betrokken zijn en wat het resultaat zal zijn aan het eind van het jaar. Aan het eind van het jaar bespreekt de stuurgroep het jaarverslag en zal per activiteit in beeld zijn gebracht wat het resultaat is, wat het effect is en of het bijdraagt aan het doel. Daarnaast houdt de stuurgroep de algemene voortgang in de gaten en bespreekt de nieuwe ontwikkelingen.

Om de agenderende en coördinerende rol van programmaregisseur te bevorderen, stellen we voor ondersteuning een werkgroep in. Naast de programmaregisseur zelf, nemen minimaal de coördinator vanuit de provincie Zuid-Holland, de gemeentelijk vertegenwoordigers en de adviseur van de Warmtecoöperaties (aangevuld met vertegenwoordiging vanuit de overige clusters van partners) deel aan deze werkgroep.

Middelen

Voor de financiering van het EnergieAkkoord sluiten we aan bij de huidige wijze van financiering. De bijdrage van de provincie bestaat uit de inzet van de programmacoördinator, een projectenbudget van € 100.000 per jaar en een bijdrage* in de kosten van de adviseur Warmtecoöperaties van € 30.000 per jaar. De provincie zal zich ervoor inspannen een dergelijke bijdrage voor de gehele looptijd van het EnergieAkkoord te leveren, indien daaraan de behoefte blijft bestaan. De partners zullen een vast bedrag inbrengen van minimaal het projectenbudget. Deze inbreng zetten we in voor de financiering van de programmaregisseur en andere organisatiekosten. De bijdragen zijn aan te vullen met bijdragen van alle partijen ten behoeve van specifieke projecten. De bijdrage van de gemeenten en overige partners bestaat in principe uit € 5.000 per jaar bij voldoende deelname. Maatwerk is mogelijk. Greenport West-Holland levert een bijdrage in de vorm van vergaderlocatie, kantoorkosten, bureau-ondersteuning en administratie. Voor de volgende partijen geldt een andere regeling:

- kennisinstellingen en ambassadeurs zijn vrijgesteld van een financiële bijdrage;
- de Warmtecoöperaties in Oostland betalen gezamenlijk € 5.000 per jaar;

GREENPORT West-Holland

- de Warmtecoöperaties in Westland betalen gezamenlijk € 5.000 per jaar;
- voor de financiering van de adviseur Warmtecoöperaties zal met huidige betrokken partners naast provincie Zuid-Holland (i.c. Glastuinbouw Nederland, gemeenten in Westland en Oostland, Warmtecoöperaties, LNV) een extra bijdrage overeengekomen worden*.

Jaarlijks stelt de stuurgroep een jaarprogramma en sluitende begroting vast. Dekking van deze begroting vindt plaats door de genoemde bijdragen van de deelnemende partners in het EnergieAkkoord plus de bijdrage vanuit provincie Zuid-Holland. Eventuele intrekking van de bijdrage voor een volgend jaar zal voor november kenbaar worden gemaakt. Partners kunnen jaarlijks hun bijdrage heroverwegen op basis van gewijzigde (beleids)prioriteiten.

Organisatie

Stuurgroep: de stuurgroep houdt de grote lijn in de gaten, stelt het jaarplan vast inclusief een sluitende begroting. De stuurgroep stelt ook de jaarverslag en jaarrekening vast en legt daarmee verantwoording af aan de partners. De stuurgroep bestaat uit een mix van partners. Naast een vertegenwoordiging van de gemeenten (voorzitter) neemt de Gedeputeerde van de provincie deel aan de stuurgroep. Daarnaast zit minimaal een vertegenwoordiger van elk cluster van partners in de stuurgroep.

Programmaregisseur: de programmaregisseur is de spil in de netwerkorganisatie. Hij/zij verbindt partijen, communiceert open, initieert projecten en voert overige werkzaamheden uit vanuit dit programma. De programmaregisseur legt verantwoording af aan de stuurgroep.

Werkgroep: de werkgroep ondersteunt de programmaregisseur bij de uitvoering van de werkzaamheden. De werkgroep heeft een belangrijke signalerende functie. De werkgroep bestaat uit medewerkers van provincie, gemeenten, Glastuinbouw Nederland en mogelijk aangevuld met medewerkers van andere partners.

Bijlagen

1. Gebiedsvisie Energietransitie Glastuinbouw
2. Sterkte- en zwakteanalyse
3. Samenstelling netwerkorganisatie EnergieAkkoord Greenport West-Holland

GREENPORT
West-Holland

Bijlage 1: Gebiedsvisie Energietransitie Greenport West-Holland

[Download hier Bijlage 1: Gebiedsvisie Energietransitie Greenport West-Holland](#)

Bijlage 2: Sterkte- en zwakteanalyse

Sterke punten

- grote concentratie aan bedrijven
- veel technieken beschikbaar
- veel onderzoeksresultaten beschikbaar
- goede toeleveranciers in nabijheid
- Warmtecoöperaties en collectieven van tuinders aanwezig
- ROCA-leiding
- veel actieve partijen op energietransitie glastuinbouw in nabijheid aanwezig
- 10 succesvolle geothermieprojecten

Kansen

- goede ondergrond geothermie
- nabijheid havencomplex met restwarmte en CO₂
- SDE⁺⁺ subsidie
- intensivering van de teelt
- zon op daken en waterbassins
- lage rentestand
- nabijheid stedelijk gebied

Zwakke punten

- financiële mogelijkheden individuele bedrijven
- geen duurzame elektriciteitsproductie
- veel oude glastuinbouwbedrijven
- geen/onvoldoende marktprkkelers voor energietransitie
- herstructurering verloopt moeizaam

Bedreigingen

- ORT van warmtenetten
- onvoldoende externe CO₂
- hoge belasting op elektra-inkoop
- lage commodity-prijs van gas
- korte termijn horizon

GREENPORT
West-Holland

Bijlage 3: Organisatie

Stuurgroep:

Frank van Kuppeveld	wethouder gemeente Pijnacker-Nootdorp
Adri Bom-Lemstra	gedeputeerde provincie Zuid-Holland
Ted Duijvestijn	teler Pijnacker-Nootdorp
Jan Varekamp	teler Brielle
Hans Koolhaas	teler Zuidplas
Rob Baan	teler Westland
Jacco Besuijen	teler Westland
Frank Binnekamp	directeur Westland Infra
Jolanda Heistek	programmamanager Greenport

Programmaregisseur: Nico van Ruiten

Werkgroep:

Nico van Ruiten	programmaregisseur
Menno Laan	programmacoördinator Provincie Zuid-Holland
Hans van den Berg	Glastuinbouw Nederland
Peter Bell	Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Selcuk Akinci	Gemeente Zuidplas
Jeroen Straver	Gemeente Westland
Rob Wijsman	Gemeente Lansingerland